

Extras din *Sociologie Românească*, an II, nr. 4-6, 1938

ROLUL ȘTIINȚELOR SOCIALE ÎN NOUA TEHNICĂ ADMINISTRATIVĂ

Cu o adnotare , la sfârșitul documentului, semnată de Sanda Golopenția, 2002

Neajunsurile administrației noastre au fost așa de mari încât o reformă a ei trebuie să năzuiască să o aducă la normal înainte de a o pune în stare să folosească cuceririle recente ale tehnicii administrative.

Aceasta e, de sigur, pricina pentru care noua lege administrativă, revoluționară față de starea de până acum a administrației noastre, este totuși conservatoare în raport cu progresele contemporane ale tehnicii administrative.

În nădejdea că etapa de normalizare administrativă va fi parcursă într'un răstimp nu prea lung, socotim că poate fi util să conturăm de pe acum trăsăturile caracteristice ale tehnicii administrative contemporane. Pentru ca ele să poată fi folosite cu adevărat, când administrația noastră va fi devenit capabilă de a le adopta, e nevoie să ne familiarizăm cu ele de pe acum, ca să pregătim

oamenii necesari și să săvârșim lucrările prealabile, trebuitoare.

Din *limitată*, administrația devine tot mai mult *totală*, în țările care sunt la înălțimea cuceririlor tehnice ale veacului și le folosesc din plin.

Idealul susținut de toți teoreticienii concepției liberale a vieții publice, care s'a impus națiunilor în veacul al 19-lea, era o administrație de Stat cu atribuții reduse la minim. Aveau convingerea că progresul națiunilor se realizează prin armonizarea firească a rezultatelor acțiunilor individuale.

Concepția aceasta postulează o administrație care se mărginește a fi *edilitate*. Adică vede numai de serviciile și întreprinderile, ce satisfac acele nevoi ale colectivităților naționale sau locale, care depășesc posibilitățile inițiativei particulare sau n'o atrag. La rândul lor administratorii unităților

²⁰⁾ Spunem: *dela ele voiu pleca*. În adevăr: scriind cele de mai sus, nu înseamnă că noi am face cu totul abstracție de celelalte criterii și imperative în determinarea „ținuturilor”. Diviziunile administrative trebuie să fie înainte de orice, *practice*. Așa că, de pildă, criteriul economic va fi și el de luat în seamă. Urmează, din acestea, că cel geo-istoric va fi deseori corectat.

superioare: a plășilor respective, a județelor și a țării, trebuie să-și impună aceeași rezervă față de unitățile în subordine, față de comune, respectiv plăși și județe. Trebuie să le lase toată libertatea de a face numai ce socotesc necesar, mărginindu-se la corespondență și contabilitate și la sugestiile neapărat necesare.

Imprejurările veacului nostru infirmă acest ideal. Se pare că rezultatele acțiunilor individuale nu se armonizează dela sine. Libertatea acordată inițiativei particulare a amplificat incomparabil unele aspecte ale vieții, dar a lăsat în părăsire altele. Rezultatul acestui veac de libertate este un dezechilibru general în viața fiecărei nații: dezechilibru între producție și consumație, tensiuni între agricultură și industrie, între sat și oraș, între interesele indivizilor și nevoilor colectivităților din care fac parte. Schimbarea constelației politice mondiale, în urma conflictului latent dintre marile puteri, care primejduiește statele, a grăbit părăsirea regulilor practice de guvernare deduse din concepția liberală, neconfirmată de evenimente, a vieții publice. Spre a face față primejdiilor externe, națiunile caută să înlăture neajunsurile prilejuite de credința în principiile liberale, conturând o concepție opusă a vieții publice și orientându-se la ea.

Se pune acum *accentul pe colectivitate* și se dă precădere nevoilor ei. Purtătorii de cuvânt ai colectivității și cei ce făptuiesc în numele ei trec înaintea particularilor. Istoria contemporană a Italiei, a Germaniei, a Rusiei, au arătat că starea națiunilor nu e numai rezultanta unor procese neatârinate față de om ci și opera intervenției perspicace a omului politic. Apare peste tot vrea de a interveni în istorie de a înlătura neajunsuri, de a înlătura dezechilibrele lăuntrice, de a crea o rânduială nouă, bine cumpănită, care să pună mai bine în valoare posibilitățile latente.

În administrație această atitudine nouă se traduce atât în țările zise totalitare, cât și la marile puteri ce li se opus, prin tendința spre *conducerea legală*. Administratorul caută să conducă efectiv colectivitatea în fruntea căreia se găsește. Se simte *responsabil* nu numai pentru serviciile și întreprinderile edilitare, ci *pentru întreaga viață a colectivității administrate*. Caută să-i coordoneze manifestările, s'o stimuleze. Nu se mărginește la lucrările curente ale prezenturilor succesive, ci *se preocupă de viitor*; acționează așa încât colectivitatea condusă să atingă după un răstimp oarecare, starea pe care a prevăzut-o realizabilă.

Problemele cu care are de luptat această concepție nouă a administrației, sunt *lărgimea câmpului de acțiune și voința de a decide viitorul*. În locul celor câteva probleme edilitare: pavaj, lumină, apă, canalizare, perceperea taxelor, administratorul se găsește acum în fața problemelor complexe ale sănătății, ale stării economice, ale instrucției, ale moralului membrilor colectivității pe care o conduce și a corelațiilor dintre ele. Nu mai poate gândi simplu, menținându-se în cadrele realității prezente: ci trebuie să judece structura prezentă a unității pe care o conduce, în raport cu aspectul viitor accesibil al acesteia. Mijloacele descoperite pentru a face față acestor probleme sunt: *recursul la cercetătorii realității sociale și întocmirea de planuri de acțiune*. Conducătorii marilor administrații înființează tot mai multe Oficii de studii, institute și comisii de cercetare și întocmesc tot mai deseori planuri quadriennale, cincinale, decenale. Aceste mijloace caracterizează administrația nouă a vremii noastre.

Ne mai putând cuprinde singur toate problemele, pe care trebuie să le soluționeze, administratorul recurge la cercetătorii anume pregătiți, care îi lămuresc fețele colectivității conduse. Ei sunt ochii de Argus și lentila măritoare, cu ajutorul cărora administratorul vede amănunțit unitatea socială, pe care o conduce și posibilitățile ascunse în ea.

Administratorul stabilește planul său de acțiune pentru viitorul apropiat. Cu ajutorul cercetătorilor verifică rezultatele aplicării lui de către organele de execuție, iar despre faptele noi, ce se ivesc și despre prefacerile ce pornesc să se contureze, prinde veste tot pornind dela rezultatele muncii acestor state-majore de cercetări.

În cazul administratorului unei unități sociale mari, al unei țări, ori al unui ținut, operația de stabilire a planului de acțiune se complică considerabil. E nevoie și de o coordonare a subunităților, a ținuturilor, a plășilor, a orașelor și a satelor, respectiv a județelor, a plășilor, a orașelor și a satelor, ce intră în compunerea lor. Căci, a organiza bine o țară sau un ținut, înseamnă a da în cadrul lor, fiecăreia din subunitățile ce le compun, funcțiunea cea mai potrivită pentru a le potența productivitatea sau a le remedia neajunsurile.

Planul de acțiune pentru administrarea țării întregi, presupune *planurile de acțiune pentru ținuturile* ce o compun; iar planurile de acțiune

pentru administrarea acestora, presupun, la rândul lor, planurile de acțiune pentru județele, plășile și satele cuprinse în ele. Nu e locul să amănunțim aci cum se stabilește planul de acțiune pentru administrarea fiecărei unități prin corectarea planului de acțiune orientat după posibilitățile unității respective, în raport cu rolul care i se atribuie acestei unități în unitatea superioară, din care face parte.

Odată etapa de normalizare pe care o urmărește noua noastră lege administrativă trecută, administratorii României, vor recurge, de sigur, la mijloacele administrației integrale, spre a organiza cât se poate mai bine țara, coordonând diferitele ei ținuturi și comune și stimulându-le în parte, pe fiecare.

La acea dată România va avea nevoie de un

număr considerabil de elemente instruite în vederea lămuririi structurii și a prefacerilor diferitelor ei subunități și va putea porni la lucru, fără a pierde vreme, dacă, cât de multe din ținuturile din județele, din satele și orașele ei, vor fi fost studiate și prezentate între timp.

Preocuparea dominantă a celor ce se consacră în România științelor sociale, trebuie să fie, prin urmare: 1. Stabilirea pedagogiei celei mai potrivite pentru a crește cercetătorii ai realității românești și pregătirea din vreme a unor astfel de elemente; 2. Lămurirea prin cercetări a stării cât mai multor subunități ale țării și a programului acțiunii pe care-l reclamă mai buna lor organizare.

Dacă vor proceda astfel, vremea când conducătorii administrației vor face apel la ei nu-i va găsi nepregătiți.

ANTON GOLOPENȚIA

PROBLEMA MOȘILOR

P R O B L E M A M O Ș I L O R

PROPUNERI ÎN VEDEREA UNUI PLAN DE SOLUȚIONARE

I. VIDRA. VÂNZĂTORII ȘI MEȘTEȘUGARI AMBULANȚI

Situația populației din Țara Moșilor a început din nouă să preocupe. Discuția a pornit într'un consiliu de miniștri și s'a cont:nuat, un foarte scurt timp, în publicistică. Fundația Culturală Principele Carol, în această privință, s'a simțit angajată și de aceea, la Expoziția Echipelor Studențești, a înfățișat documentar situația dintr'o comună moșească, Vidra.

Cu-această ocazie am crezut că o comentare a stărilor social-economice din Țara Moșilor, urmată de schițarea unui plan de refacere pentru această regiune, poate fi utilă.

Care este Țara Moșilor?

O delimitare precisă a acestei regiuni nu s'a făcut până acum. Relieful așa zisei Țări a Moșilor nu îngăduie o conturare sigură. În general sunt considerate sate moșești cele așezate pe Arieșul Mic și Mare, având capitală orașul Cămpeni; cele câteva din apropierea Abrudului, care este a doua capitală moșească, la care ar trebui adăugate câteva sate din jos de Cămpeni.

Termenul de „moș”, este extins acum la toată populația Munților Apuseni și chiar la cea din regiunile de câmpie învecinate. Explicația adoptării lui trebuie pusă în legătură cu fama unui trecut de glorie, de care ar voi să beneficieze. Căci acest trecut n'a fost uitat. De aceea primarul Cămpenilor, pensionarul Palade, după ce ne-a înșirat comunele admise de cercetători ca fiind moșești, îngloba, între ele, comuna Măguri și Mărișel, din județul Cluj, care străluciseră în lupte la 1848!

Indiferent de cauzele care împing la o înglobare cât mai mare de comune în cuprinsul Țării Moșilor, nu este o piedică, căci un lucru se poate spune: sociologul, în mare parte și etnograful, rămâne în fața uneia și aceleiași probleme. Stările social-economice din restul munților și dela poalele lor, după cum au arătat o serie întreagă de lucrări, sunt întocmai ca cele din regiunea moșilor. Același proletariat, de pildă, îl găsești în ținutul Crișurilor, în comuna Rîșculița din care pleacă toți locuitorii să vândă spetele de țesut, lucrate

Adnotare Sanda Golopenția, 2002

ROLUL ȘTIINȚELOR SOCIALE ÎN NOUA TEHNICĂ ADMINISTRATIVĂ

Publicat în revista „Sociologie românească“, an. III (1938), nr. 4–6 (aprilie–iunie), p. 246–248, la rubrica *Cronici/ Noua lege administrativă* și sub formă de extras.

În grupajul intitulat „Noua lege administrativă“ apar și articolele lui I. Measnicov, *Portret statistic al ținuturilor* (p. 230–238) și Ion Conea, *Sugestii și indicații geoistorice pentru numirea și determinarea marilor unități administrative ale României* (p. 239–245).

Contribuția lui A.G. cumpănește articolul *Contribuția științelor sociale la conducerea politicii externe* (pe care l-am reprodus în vol. II al *Opere-lor*, la p. 527–532). Ea se află în ecou cu articolul lui D. Gusti, intitulat *Participarea satelor la organizarea țării*, care deschide acest număr al „Sociologiei românești“. În articol, Gusti promova o organizație locală descentralizatoare bazată pe

Căminele culturale și sprijinită pe activitatea Echipelor și pe hotărârea recentă cu privire la „obligativitatea serviciului social pentru toți absolvenții de școli superioare, ce urmează să intre în administrația de stat“ (p. 103–104).

În finalul articolului, A.G. vorbește despre nevoia de a crește cercetători ai realității românești și despre cercetarea cât mai multor tipuri de subunități ale țării. Primului deziderat, el îi va răspunde, între altele, prin elaborarea, în 1939, a unui *Îndreptar pentru instrucția sociologică în școlile de pregătire S.S.T.* (reprodus în secțiunea *Metode, realizări, perspective* a volumului de față). Celui de-al doilea deziderat îi pot fi asociate îndeosebi articolele-program (*Plășile model; Pentru cine lucrăm; Monografia sumară a satului; Plășile în care lucrăm; Ce avem de făcut în cele zece plăși*, reproduse în aceeași secțiune *Metodă, realizări, perspective*), publicate în succesiune strânsă pentru orientarea anchetei centrate pe plăși din vara anului 1939; prezentarea sociologică a Bucureștilor și a județelor Baia, Caraș, Severin, Someș, Timiș-Torontal (în *Enciclopedia României*), anchetele consacrate tipologiei satelor noastre din *60 sate românești* (condusă de A.G. și D.C. Georgescu) și unei plase model, *Dâmbovnicul* (condusă de A.G. și Mihai Pop).